

training

voor volwassenen met
een autisme-spectrum-
stoornis (ass)

informatie voor cliënten, belangrijke
anderen en verwijzers

september 2008

centrum voor autisme

dr. leo kannerhuis

verder met autisme

VISIE EN MISSIE DR LEO KANNERHUIS

Het Dr. Leo Kannerhuis is een gespecialiseerd kinder- en jeugdpsychiatrisch ziekenhuis met een gedifferentieerd, vraaggestuurd zorg-/behandelaanbod voor mensen met een autisme-spectrumstoornis (ASS). Daarnaast is het Dr. Leo Kannerhuis een kenniscentrum voor consultatie, detachering, voorlichting, opleiding en onderzoek met betrekking tot autisme. Als TOPGGz instelling ziet het Dr. Leo Kannerhuis het als zijn taak om op een pro-actieve wijze bij te dragen aan het ontwikkelen en versterken van de autisme-hulpverlening in Nederland.

De missie van het Dr. Leo Kannerhuis is het bieden van optimale, specialisatiebehandeling en zorg aan mensen met een autisme-spectrumstoornis en hun directe omgeving (gezin, onderwijs, wonen, werken en vrije tijd). Getracht wordt de opgedane kennis en ervaring om te zetten in een passend individueel hulpaanbod. De cliënt met zijn hulpvraag is het uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van het zorgaanbod: hij staat centraal in dit proces.

Doel van de behandeling is -uitgaande van de individuele hulpvraag- het opheffen van de stagnatie in de ontwikkeling en het op gang brengen van de persoonlijke groei van de cliënt. Hierbij zijn zelfredzaamheidsvaardigheden, communicatieve en sociale vaardigheden belangrijke ontwikkelingsgebieden. Daarnaast is het van belang met de cliënt en zijn netwerk (ouders/verzorgers) te zoeken naar aanpassingen in de leefomgeving, zodat de mogelijkheden van de cliënt optimaal tot zijn recht kunnen komen.

Uitgangspunt is het respect voor de eigenheid van de cliënt. Door middel van individuele en groepstherapeutische behandeling wordt beoogd te komen tot het verwerven van een zo groot mogelijke maatschappelijke zelfstandigheid en persoonlijke ontplooiing van de cliënt. Dit kan voor ieder individu verschillend zijn. Voor de een betekent dit een zelfstandiger en minder hulpbehoevend leven, voor de ander een betere contactvaardigheid binnen de eigen omgeving.

INHOUD

Organisatie	4
Doelgroep	4
Indicaties	5
Doelen	5
Wat is de Training voor Volwassenen?	5
Training voor Volwassenen van 18 - 30 jaar	6
Training voor Volwassenen van 25 - 40 jaar	8
Training voor Volwassenen van 35 jaar en ouder (in ontwikkeling)	9
Aanmelding	11
Intake en indicatie	12
Overlegvormen	12
Betrokkenheid van belangrijke anderen	13
Belangrijk om te weten	14
Meer informatie?	14
Overzicht trainingsaanbod voor volwassenen	15
Omschrijving behandeltrainingen	16

ORGANISATIE

Het Dr. Leo Kannerhuis is een gespecialiseerd centrum voor behandeling van mensen met een autisme-spectrumstoornis (Ass). De Deeltijdbehandeling Projecten van het Dr. Leo Kannerhuis organiseert diverse Trainingen voor Volwassenen (TvV). Deze behandelvariant slaat een brug tussen intensieve deeltijdbehandeling en poliklinische behandeling.

DOELGROEP

De doelgroep bestaat uit volwassen deelnemers met een Ass die naast hun opleiding, baan of dagbesteding zichzelf verder willen ontwikkelen als persoon en voor wie weinig intensieve deeltijdbehandeling volstaat.

Er is een trainingsgroep voor volwassenen:

- in de leeftijd van 18 tot 30 jaar
- in de leeftijd van 25 tot 40 jaar
- in de leeftijd van 35 jaar en ouder.

Het aanbod voor deze laatste groep wordt in 2009 als pilot ingezet. Daarna wordt bekeken of ook voor deze groep een structureel aanbod wordt geboden. Zie pagina 15 voor een kort overzicht van het trainingsaanbod.

INDICATIES

- De TvV is een passend aanbod voor volwassenen met de volgende kenmerken:
- Qua leeftijd past de deelnemer binnen de leeftijdsgrenzen van de trainingsgroep.
 - De deelnemer heeft een diagnose binnen het autistisch-spectrum (autisme, stoornis van Asperger of PDD-NOS).
 - De deelnemer beschikt over een normale begaafdheid.
 - De deelnemer is gemotiveerd om naar zichzelf te kijken en vaardigheden te leren.
 - De deelnemer is in staat in een groep te functioneren.
 - De deelnemer verbindt zich aan de afspraak de gehele TvV te volgen.
 - Belangrijke anderen ondersteunen deelname aan de TvV.
 - De behandeling kan worden gecombineerd met opleiding, werk of dagbesteding.

DOELEN

- In de TvV wordt ingegaan op hulpvragen die veel voorkomen bij volwassenen met een Ass. Per trainingsgroep worden verschillende accenten gelegd. Het betreft doorgaans vaardigheden op verschillende gebieden, zoals:
- uitbreiden van communicatieve en sociale vaardigheden
 - vergroten van weerbaarheid, regie over het eigen leven en zelfvertrouwen
 - omgaan met emoties
 - verbeteren probleemoplossende vaardigheden
 - kennis van, inzicht in en acceptatie van Ass door de persoon zelf en door de omgeving
 - uitbreiden van het sociaal netwerk

WAT IS DE TRAINING VOOR VOLWASSENEN?

Een trainingsgroep bestaat uit maximaal acht deelnemers. Er is een vaste groepssamenstelling, er zijn twee vaste trainers en een duidelijk behandelprogramma. Bij een aantal onderdelen wordt expertise van derden ingezet. Bij aanvang van de training krijgen deelnemers een planning met daarop de data, trainingstijden en een overzicht van de inhoudelijke activiteiten.

De trainingen vinden in groepsverband plaats. De deelnemers wordt voldoende tijd en ruimte geboden om te wennen aan elkaar en aan het functioneren in een groep. Omdat het groepsprogramma intensief kan zijn, worden voldoende

pauzemomenten ingebouwd. Herkenning en leren van elkaar is een belangrijk voordeel van een training in groepsverband. Tijdens de training hebben de deelnemers ruimschoots de mogelijkheid om in een veilige omgeving te oefenen met voor hen moeilijke (sociale) situaties. Er wordt op een volwassen en respectvolle manier met elkaar omgegaan. Alle deelnemers komen om te leren, uitgangspunt hierbij zijn de sterke kanten en kwaliteiten van de deelnemer. Een cursus voor belangrijke anderen vindt parallel aan de trainingen plaats.

Er is een trainingsgroep voor volwassenen:

- in de leeftijd van 18 tot 30 jaar
- in de leeftijd van 25 tot 40 jaar
- in de leeftijd van 35 jaar en ouder (in ontwikkeling)

Verskil in leeftijd betekent dat deelnemers in een andere leeftijdsfase zitten. Voor een deel zijn de hulpvragen identiek en voor een deel verschillend. Dat komt in de manier waarop behandeltrainingen worden aangeboden en in de inhoud tot uitdrukking. Zie pagina 15 voor een overzicht van de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de trainingsgroepen en pagina 16 voor een inhoudelijke omschrijving van de verschillende behandeltrainingen.

TRAINING VOOR VOLWASSENEN VAN 18 - 30 JAAR

De TvV 18 - 30 jaar is bedoeld voor jong volwassen mensen die naast hun opleiding of werk aanvullende behandeling willen. Sommige deelnemers wonen bij hun ouders, anderen wonen begeleid of zelfstandig. Deze leeftijdsfase kenmerkt zich door een veelheid aan overgangen: van school naar werk, van thuis-wonend naar uitwonend. Er wordt een extra groot beroep gedaan op het maken van keuzes die passen bij wat iemand wil en kan. Het leren omgaan met problemen die te maken hebben met autisme is daarbij belangrijk. De programma-onderdelen en gebruikte werkvormen sluiten hierop aan.

De TvV 18 - 30 jaar vindt plaats gedurende 20 à 22 bijeenkomsten (exclusief vakanties) in de namiddag en avonduren. Er is voor deze vorm gekozen om deelnemers de gelegenheid te geven de TvV te combineren met dagelijkse werkzaamheden. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen draait de TvV 18 - 30 jaar van februari tot half juli of van half augustus tot eind januari. Voor actuele informatie zie www.leokannerhuis.nl.

Het trainingsprogramma kent de volgende opzet:

15.30 - 16.00 uur	Binnenkomst
16.00 - 16.15 uur	Opening
16.15 - 17.30 uur	Wisselende training
17.30 - 19.15 uur	Vorbereiden en nuttigen gezamenlijke maaltijd, vrije tijd
19.15 - 20.15 uur	Doorlopende training Communicatieve en Sociale Vaardigheden
20.15 - 20.30 uur	Afsluiting

De wisselende trainingen, omschreven op pagina 16, bestaan uit:

- Psycho-educatie/omgaan met autisme
- Anders leren denken en doen
- Scholing/werken/wonen: informatie over regelingen en hulpmiddelen die een deelnemer kunnen ondersteunen.

Na afloop van iedere wisselende training is er een bijeenkomst waarin de groep gezamenlijk een activiteit onderneemt. Deze groepsactiviteit staat in het kader van het versterken van de samenhang in de groep, het in praktijk brengen van sociale en communicatieve vaardigheden en (voor sommigen) het opdoen van ervaringen op het gebied van vrijetijdsbesteding.

TRAINING VOOR VOLWASSENEN VAN 25 - 40 JAAR

De TvV 25 - 40 jaar is bedoeld voor volwassen mensen die naast werk of andere dagbesteding aanvullende behandeling willen. De meeste deelnemers wonen begeleid of zelfstandig. In deze leeftijdsfase zijn er relatief veel deelnemers die moeite hebben met het organiseren van hun leven, het vinden of behouden van werk en het actief onderhouden van sociale contacten. Sommigen hebben teleurstellende ervaringen opgedaan die hun zelfvertrouwen hebben geschaad. Een extra accent in de TvV 25 - 40 jaar is het versterken van weerbaarheid en het nemen van regie over het eigen leven.

De TvV 25 - 40 jaar vindt overdag plaats gedurende 40 bijeenkomsten (exclusief vakanties). De TvV 25 - 40 jaar wordt jaarlijks aangeboden, start doorgaans half januari en loopt door tot half december.

Voor actuele informatie zie www.leokannerhuis.nl

Het trainingsprogramma kent de volgende opzet (tijden kunnen afwijken):

09.00 - 09.30 uur	Binnenkomst
09.30 - 09.45 uur	Opening
09.45 - 11.30 uur	Doorlopende training Communicatieve en Sociale Vaardigheden en Rots & Water. Tijdens deze training is er een pauze van 15 minuten.
11.30 - 12.45 uur	Vrije tijd, gezamenlijke lunch
12.45 - 14.15 uur	Wisselende training
14.15 - 14.30 uur	Afsluiting

De wisselende trainingen bestaan uit:

- Psycho-educatie/omgaan met autisme
- Anders leren denken en doen
- Empowerment
- Scholing/werken/wonen: informatie over regelingen en hulpmiddelen die een deelnemer kunnen ondersteunen op het gebied van scholing, werk en wonen.

Na afloop van iedere wisselende training is er een bijeenkomst waarin de groep gezamenlijk een activiteit onderneemt. Deze groepsactiviteit staat in het kader van het versterken van de samenhang in de groep, het in praktijk brengen van sociale en communicatieve vaardigheden en (voor sommigen) het opdoen van ervaringen op het gebied van vrijetijdsbesteding.

TRAINING VOOR VOLWASSENEN VAN 35 JAAR EN OUDER (IN ONTWIKKELING)

Op het moment van het verschijnen van deze brochure (augustus 2008) wordt een nieuwe training ontwikkeld voor mensen van 35 jaar en ouder, die in 2009 als pilot wordt aangeboden. De TvV 35+ is bedoeld voor volwassen mensen die naast hun werk aanvullende behandeling willen. De verwachting is dat de meeste deelnemers zelfstandig wonen of samenwonend/gehuwd zijn. Veel voorkomende aanleiding is het ervaren van problemen ten aanzien van relaties, opvoeding en werk, die mede gerelateerd lijken te zijn aan een Ass. Ook komt het voor dat de diagnose Ass laat wordt gesteld en dat er behoefte is aan inzicht in Ass en delen van ervaringen.

In de loop der jaren hebben zij hun beperkingen goed kunnen compenseren, maar bij nieuwe levensopgaven blijkt dan vaak dat de gebruikte strategieën om zich te handhaven tekort schieten. In deze trainingsgroep zal meer dan in de andere groepen aandacht zijn voor het versterken van adequate strategieën en delen van ervaringen en minder op het trainen van basale vaardigheden.

Een partnercursus waarin psycho-educatie en uitwisselen van ervaringen centraal staan wordt ontwikkeld.

In 2009 wordt de TvV 35+ als pilot aangeboden. Na evaluatie wordt bekeken of de TvV 35+ structureel deel uit gaat maken van het aanbod. De TvV 35+ vindt in de namiddag en avond plaats gedurende 15 - 20 bijeenkomsten (exclusief vakanties). Afhankelijk van het aantal aanmeldingen draait de TvV 35+ van februari tot half juli of van half augustus tot eind januari.

Voor actuele informatie zie www.leokannerhuis.nl

Het trainingsprogramma kent de volgende opzet:

15.30 - 16.00 uur	Binnenkomst
16.00 - 16.15 uur	Opening
16.15 - 17.30 uur	Psycho-educatie en groepstherapie
17.30 - 19.00 uur	Vorbereiden en nuttigen gezamenlijke maaltijd, vrije tijd
19.00 - 20.15 uur	Training Communicatieve en Sociale Vaardigheden en Rots & Water
20.15 - 20.30 uur	Afsluiting

In groepstherapie worden sociale en emotionele problemen van deelnemers bespreekbaar gemaakt. Er wordt gewerkt aan de hand van thema's zoals bijvoorbeeld zelfbeeld, angst, rigiditeit, vriendschap en relaties. Deelnemers brengen voorbeelden en ervaringen in. Het proces in de groep wordt gebruikt om te leren over zichzelf en van elkaar. Doel is bewustwording, acceptatie van zichzelf en waar mogelijk het vinden van een nieuwe modus om adequaat met bepaalde situaties om te gaan.

AANMELDING

1. Een cliënt en/of belangrijke anderen en/of verwijzer/begeleider kan informatie opvragen over de TvV bij de aanmeldfunctionaris van het Dr. Leo Kannerhuis. Het aanmeldingsformulier en de brochure worden toegestuurd of kunnen gedownload worden via de website www.leokannerhuis.nl
2. De verwijzer dient - na toestemming van de cliënt - hem/haar schriftelijk aan te melden en vermeldt in de verwijsbrief de diagnose in het autistisch spectrum en de redenen voor aanmelding. De verwijsbrief dient ondertekend te zijn door een psychiater of gz-psycholoog werkzaam bij de ggz, bzz of psychiatrische kliniek. Indien de cliënt niet ingeschreven staat bij bovengenoemde instellingen en een dergelijk contact ook niet nodig is, mag de huisarts de rol van verwijzer innemen. De verwijzer wordt blijvend geïnformeerd over de voortgang van de TvV. Voor eventuele externe aanvullende of vervolghulpverlening blijft de verwijzer verantwoordelijk. De TvV heeft als behandelprogramma bij voorkeur een plaats binnen het totale traject dat door de verwijzer rondom de cliënt in gang is gezet.
3. De cliënt vult het aanmeldformulier in.
4. De cliënt en/of verwijzer verzamelt de benodigde bijlagen die vermeld staan op het aanmeldformulier en stuurt deze met het aanmeldformulier naar het Dr. Leo Kannerhuis. Verplichte bijlagen zijn de verwijsbrief en een kopie van het psychiatrisch onderzoek (DSM-IV-classificatie en beschrijvende diagnose).
5. De aanmeldfunctionaris bekijkt of alle gegevens bij de aanmelding compleet zijn. Zo niet, dan wordt contact opgenomen met de cliënt en/of verwijzer, waarna gegevens dienen te worden gecompleteerd.
6. De aanmeldfunctionaris is eveneens verantwoordelijk voor screening van de aanmeldgegevens. Wanneer er duidelijke contra-indicaties zijn, neemt de aanmeldfunctionaris contact op met de cliënt en verwijzer om de redenen voor afwijzing toe te lichten en waar mogelijk te adviseren over een alternatief. Het besluit wordt schriftelijk bevestigd. Wanneer er geen contra-indicaties zijn of er enige twijfel bestaat over de geschiktheid van de cliënt voor de TvV, gaat het dossier naar de behandelcoördinator van de TvV.

INTAKE EN INDICATIE

Er vindt een intake plaats bij de afdeling Deeltijdbehandeling Projecten in Doorwerth met de behandelcoördinator. Tijdens de intake krijgt de cliënt een beeld van de TvV en de behandelcoördinator een beeld van de cliënt. Ook worden hulpvragen en leerdoelen geconcretiseerd. Op aangeven van de cliënt worden eveneens belangrijke anderen en/of de huidige behandelaar of verwijzer uitgenodigd.

De behandelcoördinator overlegt daarna binnen de eigen behandelsetting of de TvV een passend aanbod is. Vervolgens worden de cliënt en verwijzer geïnformeerd over het indicatiebesluit.

Incidenteel kan een neuropsychologische screening onderdeel uitmaken van het intake-traject. De screening brengt de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt ten aanzien van de informatieverwerking in beeld.

OVERLEGVORMEN

Behandelplanbespreking en kennismakingsbijeenkomst

Na de intake voor de TvV schrijft de behandelcoördinator een behandelplan waarin een beeld wordt geschetst van de deelnemer en zijn omgeving. In het behandelplan zijn de hulpvragen vertaald in leerdoelen waaraan de deelnemer gedurende de training wil werken. Voorafgaand aan de behandeling dient er overeenstemming te zijn over het behandelplan en wordt deze door de deelnemer ondertekend voor akkoord. De behandelplanbespreking wordt gecombineerd met een korte kennismakingsbijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst wordt aandacht besteed aan onderlinge kennismaking en wordt nadere informatie over de training gegeven.

Tussentijdse evaluatie

Halverwege de TvV wordt de voortgang door trainers en deelnemers in de trainingsgroep geëvalueerd.

Evaluatie- en adviesgesprek en afsluitende bijeenkomst

Ter afronding van de TvV wordt een evaluatie- en adviesgesprek gepland, waarin de behandeling wordt geëvalueerd en een advies wordt gegeven ten aanzien van een mogelijk vervolg. In overleg met de deelnemer worden belangrijke

anderen en de huidige behandelaar/begeleider uitgenodigd. Het evaluatie- en adviesgesprek wordt gecombineerd met een afsluitende bijeenkomst van de trainingsgroep, waarin afscheid wordt genomen.

Waar nodig vindt tussentijds overleg plaats met betrokkenen.

BETROKKENHEID VAN BELANGRIJKE ANDEREN

Om het resultaat van de behandeling door middel van de TvV optimaal te maken, is samenwerking met alle belangrijke anderen van essentieel belang. Betrokkenheid van belangrijke anderen bij de intake, behandelplanbespreking en evaluatie- en adviesgesprek wordt zeer op prijs gesteld.

Betrokkenheid van belangrijke anderen komt ook tot uitdrukking in deelname aan de cursus voor ouders of partners. De Deeltijdbehandeling Projecten organiseert deze cursus die bestaat uit drie avonden. Consequenties van een ASS voor de opvoedings- of partnerrelatie komen aan de orde. De eerste twee avonden gaan over de verschillende diagnostische niveaus van ASS, waarbij belangrijke anderen zicht krijgen op de buiten- en binnenkant van ASS. Er wordt stilgestaan bij kenmerkend gedrag, kenmerkende wijze van leren en verwerken van informatie, neurologische aspecten en het aspect van erfelijkheid. Daarnaast worden ouders of partners op de hoogte gehouden van de globale inhoud van de TvV. Tijdens de derde avond staat uitwisseling van ervaringen centraal.

Ook organiseert het Dr. Leo Kannerhuis tweemaal per jaar een algemene thema-avond voor belangrijke anderen. De thema-avonden zijn facultatief. Men kan zich inschrijven per thema.

BELANGRIJK OM TE WETEN

- De behandeling wordt vergoed door de basisverzekering.
- Bij de start van de TvV wordt eenmalig een eigen bijdrage van € 50,- gevraagd. Deze eigen bijdrage wordt gebruikt voor extra uitgaven aan externe activiteiten. Het bedrag van € 50,- dient bij aanvang van de training in zijn geheel te zijn voldaan.
- Het Dr. Leo Kannerhuis beschikt over een elektronisch patiëntendossier. In dit dossier hebben de algemene cliëntgegevens een plaats. Tevens zijn daarin onder andere het behandelplan en rapportages opgenomen. De gegevens in dit dossier zijn ter inzage voor de betrokken behandelaren.
- Na toestemming van de deelnemer worden de verwijzer en/of andere behandelaren/begeleiders geïnformeerd over de doelstelling en het verloop van de behandeling door middel van toezending van het behandelplan en relevante rapportages.

MEER INFORMATIE?

Voor vragen over aanmelding en intake en het opsturen van het aanmeldformulier kunt u contact opnemen met een van de aanmeldfunctionarissen van het Dr. Leo Kannerhuis. Tel. 026 33 33 037.

Zie voor actuele informatie www.leokannerhuis.nl.

Postadres Dr. Leo Kannerhuis

Deeltijdbehandeling Projecten, Training voor Volwassenen

Postbus 62

6865 ZH Doorwerth

026 33 97 420 (DB Projecten) of 026 33 33 037 (receptie Dr. Leo Kannerhuis)

OVERZICHT TRAININGSAANBOD VOOR VOLWASSENEN¹

	TvV 18-30 jaar	TvV 25-40 jaar	TvV vanaf 35 jaar (i.o)
Dag, tijden en locatie	Van 15.30 tot 20.30 uur Voor dag en locatie zie: www.leokannerhuis.nl	Van 9.00 tot 14.30 uur Voor dag en locatie zie: www.leokannerhuis.nl	Voor actuele informatie zie: www.leokannerhuis.nl
Duur	5 maanden	11 maanden	5 maanden
Aantal	20 à 22 bijeenkomsten	40 bijeenkomsten (± 5 weken zomervakantie)	15 à 20 bijeenkomsten
Behandel-programma's	TCSV	TCSV/gespreksgroep	TCSV/gespreksgroep
	Psycho-educatie	Psycho-educatie	Psycho-educatie, Groepstherapie (themagericht)
	Anders leren denken en doen	Anders leren denken en doen	
	Scholing/werken/wonen: informatie over regelingen en hulpmiddelen	Scholing/werken/wonen: informatie over regelingen en hulpmiddelen	
		Training Rots en Water Training Empowerment	Training Rots en Water
	Gezamenlijke maaltijd Gezamenlijke activiteiten	Gezamenlijke maaltijd Gezamenlijke activiteiten	Gezamenlijke maaltijd
Overig	Cursus voor ouders en belangrijke anderen	Cursus voor ouders en belangrijke anderen	Partnercursus

Bovenstaande is een globale opzet. Het programma kan aangepast worden om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoefte van de deelnemers. Dit geldt met name voor de TvV 35* omdat deze nog in ontwikkeling is.

OMSCHRIJVING BEHANDELTRAININGEN

Let op: per TvV verschilt het aantal trainingen dat wordt aangeboden.

Training Communicatieve en Sociale Vaardigheden (tcsv)

In deze training staat het versterken van sociale en communicatieve vaardigheden centraal, zoals luisteren, praatje maken, een gesprek onderhouden, feedback geven en ontvangen. Er is aandacht voor assertiviteit, het omgaan met verschillende rollen en het omgaan met conflicten. Per trainingsgroep verschillen de accenten. In de ene trainingsgroep wordt sterker het accent gelegd op het trainen van vaardigheden via theoretische uitleg, gesprekken, spelvormen en concrete oefeningen. In de andere trainingsgroep wordt meer gebruik gemaakt van gesprekken en processen in de groep om van daaruit over het eigen aandeel te reflecteren. Soms kan gebruik gemaakt worden van video als hulpmiddel.

Training Rots en Water

Rots en Water is een psychofysieke weerbaarheidstraining, waarin via fysieke oefeningen gewerkt wordt aan zelfvertrouwen, zelfreflectie en zelfbeheersing. 'Rots' staat voor een onwrikbare houding (ik ga mijn eigen gang; ik hou vast aan mijn eigen principes) en 'water' voor een soepele houding (we zijn samen op weg). Beide houdingen zijn nodig in contact met zichzelf en anderen en worden geoefend in de groep.

Training psycho-educatie

Uitleg over wat autisme is, mogelijke oorzaken en gevolgen maken onderdeel uit van deze training. Doel is dat deelnemers zelf inzien en kunnen verwoorden wat autisme in hun leven betekent. De deelnemers voelen zich vaak gehoord en gesterkt door de herkenning in de verhalen van hun groepsgenoten. Naast begrip en inzicht wordt in de training ook gewerkt aan acceptatie van de diagnose autisme. Hoe leer je er goed mee leven en hoe kun je aan anderen - als dat zinvol is - vertellen wat ASS is? Ook is er aandacht voor de specifieke kwaliteiten die ASS met zich mee kan brengen.

Training anders leren denken en doen (ALD)

In de training Anders Leren Denken wordt de deelnemer geleerd om met het G-schema te werken. De G staat voor Gebeurtenis-Gedachte-Gevoel-Gedrag-Gevolg. Het is een middel om gebeurtenissen te analyseren en vooral ook de gedachten over die gebeurtenissen. Het gebruik van dit schema in alledaagse situaties kan de deelnemer ondersteunen in het verminderen van piekeren of te rigide opvattingen en ondersteunen in het ontwikkelen van helpende gedachten. Dat kan leiden tot een prettiger gevoel en effectiever handelen.

Daarnaast maken de deelnemers kennis met een schema Probleemoplossende Vaardigheden, dat hen ondersteunt in het systematisch analyseren van problemen, het inventariseren van keuzemogelijkheden, het kiezen, uitvoeren en evalueren van een adequate en effectieve oplossingsstrategie.

Training Empowerment

Als je zelf, zover mogelijk, de regie kunt voeren op het gebied van werk en/of scholing, is de kans van slagen groter. Bovendien is het meer motiverend om zelf te beslissen, dan dit alsmaar aan anderen over te laten. Deze training, gebaseerd op de Vrijbaan Empowerment Methode, gaat over persoonlijk empowerment. Welke attitudes, kennis en vaardigheden stellen iemand met autisme in staat tot het voeren van regie over het eigen leven? Training hierin beoogt een deelnemer beter in staat te stellen zelf actief te zijn bij het vinden en behouden van werk, scholing en andere trajecten.

Scholing/werken/wonen

Informatie over regelingen en hulpmiddelen die een deelnemer kunnen ondersteunen op het gebied van scholing, werken en wonen. Het uitzetten van trajecten maakt geen onderdeel uit van de groepstraining. Resultaten hiervan worden overgedragen aan belangrijke anderen.

COLOFON

Samenstelling en redactie

Dr. Leo Kannerhuis
september 2008

Vormgeving

Han Jansen

Foto hoofdkantoor

Herman van Ommen

Druk

Grafisch Bedrijf Outhuis en Kemperman bv

Houtsniplaan 1

Postbus 62

6865 ZH Doorwerth

Telefoon (026) 33 33 037

Fax (026) 33 97 487

E-mail info@leokannerhuis.nl

Web www.leokannerhuis.nl